

SAYIŞTAY 1. BAŞKANIMIZ SERVET ŞAMLIOĞLU'NUN ARDINDAN

M. Vecdi GÖNÜL
Sayıştay Başkanı

Sayıştaylar ulusal egemenlik ve demokrasi fikirlerin doğuşu ve yayılışı ile kurulup gelişmişlerdir. Osmanlı Devletinde Sayıştayın devlet idaresi içerisinde yer alması, tanzimatla başlayan yenilik ve batılılaşma hareketlerinin bir sonucudur. Mali alandaki iyileştirme çabaları ve devlet işlerinde mali denetime önem verilmesi yüksek dereceli ve kazai nitelikli bir denetim kuruluşu ihtiyacını doğurmuş ve Divanı Muhasebat adıyla Sayıştay teşkil edilmiştir.

Devlet yapısının çağdaş ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenmesi doğrultusunda Sayıştayımız, Cumhuriyet dönemi anayasalarında önemli görevler ve sorumluluklar üstlenmiştir.

Sayıştaya tevdi edilen görevin önemi, Bu kuruluşun sevk ve idaresinde bulunanların yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmalarını zorunlu kılmaktadır. Sayın Servet ŞAMLIOĞLU da bürokrasinin her kademesindeki üstün hizmetleri ve engin tecrübelerini Sayıştaya taşımak ve bu yüce görevi yürütmek üzere T.B.M.M. tarafından 22.11.1984 tarihinde Sayıştay birinci başkanlığına seçilmiştir. Sayıştayımızın Otuzuncu Başkanı olan Şamlıoğlu, bu önemli görevini yakalandığı amansız hastalığa yenik düşene kadar sürdürmüştür. Onun ölümü; mensup olduğu kurumlar sorumluluğunu taşıdığı ailesi için acılı ve yeri doldurulmayacak bir boşluk yaratmıştır. Bu boşluğun doldurulması ve telafisi imkânsızdır. Sayıştay camiasında, Yargı organları arasında ve dünya Sayıştayları ile olan ilişkilerinde müesseseye onur ve saygınlık kazandırmış olan temsil gücü ile hiçbir zaman unutulmayacaktır.

Anılarımızda onun kişiliğini anmak ve incelemekten ziyade; yöneticiliği üzerinde durarak, 22.11.1984- 20.4.1991 tarihleri arasında Sayıştay Başkanı olarak görev yaptığı Sayıştay'daki hizmetlerinden söz etmeyi kendimi görevli saymaktayım.

Yasal Düzenlemeler

Müteveffa Başkanımız ŞAMLIOĞLU, Sayıştay Birinci Başkanlığına seçildiği tarihten hemen sonra 1982 Anayasasıyla Sayıştay'ın yargı yetkisi ve denetim işlevleri ile ilgili olarak yeni getirilmiş bulunan ilkelerin tam olarak uygulanabilmesi için gereken yasal düzenlemeler için çaba harcamış, bu çaba sonucu 12.3.1985 gün ve 3162 sayılı yasa ile 832 sayılı Sayıştay Kanununda değişiklikler yapılmıştır. 3162 sayılı Yasa ile; yargılama hizmetlerinin daha süratli yapılabilmesine olanak sağlamak için mevcut 8 yargılama dairesindeki biri başkan olmak üzere üye sayısı beşten yediye çıkarılmıştır. Bu değişikliğe paralel olarak 16 üye seçimi yapılarak dairelerdeki toplam üye sayısı 56 ya yükselmiştir.

Uluslararası İlişkiler ve Hizmet İçi Eğitimler

Kalkınma ve çağdaşlaşma çabalarına paralel olarak, Sayıştayımız yasa organı adına yaptığı denetimi daha etkin ve ileri bir seviyeye çıkarmak, Avrupa Topluluğu hukuku ile uyumlu çalışmanın gerektirdiği düzenlemeleri yapmak ihtiyacı ile Uluslararası Yüksek Denetim Kuruluşları Teşkilatı (INTOSAI) ve Avrupa ülkeleri Sayıştayların üyesi bulunduğu (EUROSAI) çerçevesinde dış temaslar arttırılmış uluslararası ikili ilişkilerle-de gelişmiş ülkelerin Sayıştayları ile iletişim kurma yoluna gidilmiş, 1985-1991 yıllarında Daire Başkanı, üye ve denetçilerimizden oluşan toplam 127 meslek mensubu çeşitli Avrupa ülkelerine gönderilmiştir. Bu ziyaretler sırasında ev sahibi ülke kurumlarında düzenlenen seminerler izlenilmiş, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunulmuş, bu incelemeler ilgili kitaplar basılarak yayımlanmıştır.

Diğer taraftan, Sayıştayımızın 125. kuruluş yıldönümü nedeniyle Mayıs 1987 yılında "Çağdaş Sayıştay Denetimi Sempozyumu" düzenlenmiş, Bu sempozyuma İngiltere, Fransızca, F.Almanya, İtalya, Avusturya, Belçika, Hollanda, İspanya, Suudi Arabistan, Fas, Tunus, Pakistan, K.K.T.C. ve Nato Sayıştaylarının Başkan ve üst düzeydeki mensupları katılmış, çağdaş denetimin kapsam, metod ve tekniklerini konu alan çok değerli bildiriler sunulmuştur.

Hizmet içi eğitimler yoluyla periyodik olarak seminerler ve kurslar düzenlenmiş, yabancı dil bilgilerinin arttırılması amacıyla kurum içerisinde yabancı dil kursları açılmış, bu yolla daha kaliteli ve bilgili personel sayısı arttırılmıştır.

Mensupların Özlük Hakları İle Araç-Gereç Sağlanması

Meslek mensuplarımızın ve idari personelin daha iyi koşullarda çalışması ve verimliliklerinin arttırılması amacıyla çalışma koşullarında ve özlük haklarında birçok iyileştirmeler yapılmıştır. Bu amaçla çalışma odalarının yetersiz kalması üzerine ikinci bir hizmet binası kiralanmış, daha köklü bir çözüm içinde Eskişehir yolunda hizmet binasına uygun arsa bulunarak kamulaştırılmış, binanın projelendirilmesi ve ihalesi yapılmıştır.

Hizmet binamızın bahçesinde mevcut bina restore edilerek 50 çocuk kapasiteli kreş açılmış, 1984 yılında 11 olan lojman sayısı 6 yıl içerisinde 379 a ulaşmış, mensuplarımızın daire dışındaki problemlerine çözüm aranmıştır.

Manavgat ilçesinde; Eğitim amaçlı dinlenme tesisi yapımına başlanılmış ve tamamlanma aşamasına gelinmiştir.

1984 yıllarında 2 si servis aracı olmak üzere toplam 15 adet araç hizmeti yürütürken bunun 7 si servis olmak üzere 31 araca ulaşılmıştır.

Tüm mensuplarımızın diğer yargı kuruluşlarındaki mensuplar gibi aylık ve tazminat alması sağlanmış, belli koşulları taşıma halinde meslek mensuplarına 1. sınıfa ayrılma imkânı tanınmıştır.

Denetim ve Yargı Hizmetleri

Sayıştayda 1985 yılında toplam 10.000 saymanlık hesabı 430 denetçi ile her yıl 1179 adedi incelenebilmekte iken, 134 yeni denetçi alınmasına rağmen ayrılmalar nedeniyle boşalmalar sonucu bugün 465 denetçi ile 11.500 e ulaşan saymanlık hesabından 1431 inin denetimi yapılmaktadır.

1985 yılında yargılama yapan üye sayısı 40 iken aynı yıl yasada yapılan değişiklikle 56 ya çıkarılmıştır.

6 yıllık dönem içerisinde sayman hesaplarının sayısında ve bütçe tutarındaki artışa karşın personel sayısı o oranda artmamış fakat denetimin yapısında yapılan iyileştirmelerle ve özveriyle daha çok sayman hesabı denetlenmiştir. Sonuçları raporlar ile yargılama dairelerine intikal ettirilmiştir.

Aynı dönemde tescil edilen sözleşme dosya sayısı 4162 den 6275 e kayıt edilen dosya sayısı 19339 dan 23015'e çıkmıştır.

Mevcut 8 yargılama dairesinin iş yükü denetlenen saymanlık hesaplarındaki artış oranında artmış, rapora bağlanan saymanlık hesaplarının tümü yargılanarak sorumlular hakkında 6 yıllık dönemde toplam 16100 ilâm düzenlenmiştir.

Diğer yandan, Anayasanın 164. maddesinde Kesin Hesap Kanunu Tasarıları ile Genel Uygunluk Bildirimlerinin sunulma süreleri kısaltılmış, Sayıştay yargısının Kesin Hesap Kanunu Tasarısı ile Genel Uygunluk Bildirimlerinin T.B.M.M'ne verilmiş olması ile bağlantısı kaldırılmıştır. Kısaltma ile getirilen yoğun çalışmaya Kesin Hesap ve Bilgi İşlem Merkezi ile kısamanda adapte olunmuş ve düzenli olarak uygunluk bildirimleri ve kanun asarları meclise sunulmuştur.

Sayıştayın Belirlenen Hedefleri

Bu dönemde Hukukilik ve doğruluk denetimi bakımından Sayıştayımızın yargılamaya dayalı yaptırım gücü yüksek nitelikli denetim sistemiyle yabancı ülke Sayıştayları düzeyinde olduğu görülmektedir. Buna karşılık harcamaların ve genel olarak program ve projelerin verimlilik, etkinlik ve tutumluluk (VET) açısından incelenmesi konusunda batı ülkelerinde 30-40 yıldır uygulanmakta olan teknikleri henüz kullanılmaya başlayamamıştır. Bu konudaki gecikmeler Sayıştay'ın mevcut kanunundan, program bütçeye yıllar önce geçilmiş olmasına rağmen Devlet muhasebesinde buna paralel değişikliklerin gerçekleşmemiş olmasından, meslek mensuplarının yurt dışında söz konusu teknikleri öğrenmesi için eğitilmesi gibi nedenlerden kaynaklanmış ise de; bu eksikliklerin giderilmesi yanında başlatılan çalışmaların hızlandırılarak hayata geçirilmesi için gerekli altyapı oluşturulmuştur.

Denetimin verimliliği ve etkinliği; öncelikle buna imkân veren tatminkâr bir hukuki çerçevenin mevcudiyetine, denetim hedef ve önceliklerinin akılcı ve fonksiyonel anlayışla tespit edilmesine, bu hedefe ulaşabilecek nitelikte bir denetim kadrosunun kurulmasına ve yetiştirilmesine, denetim elemanlarının mevcut sorunlarının çözülmesine ve bu elemanların yeterli ölçüde motive edilmelerine, uygun denetim tekniklerinin ve donanımın kullanılmasına, denetim sonuçlarının idarelere, kamuoyuna ve yasama erkini elinde bulunduran parlamentoya objektif, doğru ve hızlı bir şekilde ulaştırılmasına bağlıdır.

Sayın Şamlıoğlu'nun Başkanlığında Sayıştay camiası, bu doğrultuda çalışmalar yaparak bir yandan klasik işlevini liyâkatle ifa etmiş, öte yandan yukarıda bahsettiğim yasal düzenlemelerle denetim faaliyetine daha iyi bir hukuki zemin oluşturmaya gayret etmiş, Sayıştayın diğer ülkeler ve uluslararası denetim kuruluşları ile ilişkilerini geliştirerek yeni denetim tekniklerinin elde edilmesine çalışmış, Sayıştay mensuplarının özlük hakları, çalışma şartları ve sosyal imkânlarının iyileştirilmesi için önemli hamleler yapmıştır.

Sayıştay, kendi içinde teknik ve metod açısından gelişmesini sürdürdüğü ve etkinliği artırdığı ölçüde TBMM nin ve kamuoyunun güvenine lâyık olacaktır. Bu düşünce ve ilkelerden hareketle onur duyduğum yüce Sayıştay'ın başkanlık görevini selefim Servet Şamlıoğlu'nun başlattığı çalışmaların ve belirlediği hedeflerin doğrultusunda yürütmeye çalışacağım.

Sayın Şamlıoğlu, bütün görevlerinde olduğu gibi Sayıştay Başkanlığındaki çok başarılı hizmetlerinden dolayı unutulmayacak ve anısı daima aramızda yaşayacaktır.

Kendisine Allah'dan rahmet diliyorum.